

Obraty akordů

I když budeme hrát akord tak aby obsahoval všechny tóny, které jsou předepsané v akordové značce, máme více možností, jak akord zahrát, protože tyto tóny můžeme hrát v různém pořadí. Např. akord C můžeme zahrát:

1. C, E, G
2. E, G, c
3. G, c, e

Toto jsou tzv. **uzavřené tvary** akordů. **Otevřený tvar** dostaneme tak, že prostřední tón "uzavřený" krajními tóny konkrétního obratu převedeme o oktávu výš.

1. C, G, e
2. E, c, g
3. G, e, c'

Na kytáře se setkáme velmi často právě s hraním otevřených tvarů akordů, protože tyto tvary mají větší rozsah a doprovod potom zní plněji. Navíc mají tyto akordy vzhledem k ladění kytary jednodušší hmaty než hmaty akordů uzavřených. Při tvoření obrátů akordů je pro nás vždy určující, jaký tón zahrajeme v basu. Pokud to charakter skladby vyžaduje, bývá tento tón předepsán (např. C/E), ale většinou si můžeme vhodný obrat akordu zvolit sami podle vlastního cítění. Je dobré se do doprovodu zaposlouchat a vybírat obraty tak, aby akordy za sebou logicky plynuly bez krkolomných zvrátů a aby neustále podporovaly a rozšiřovaly melodickou linku. Každý akord má tolik obrátů, kolik obsahuje tónů. Přehled akordů a jejich obrátů uvádím na konci kapitoly o akordech..

Každý hudební styl má své charakteristické použití akordů. Ve folku a country používáme hlavně kvintakordy, popř. septakordy v plných tvarech, v rocku vystačíme s kvintakordy, které se často (zejména při použití zkresleného zvuku) hrají v uzavřených tvarech. Velmi často se také setkáme s hraním tzv. **kvintových akordů**. Je to trojzvuk tvořený základním tónem, kvintou a základním tónem o oktávu výš (**C, G, c - značíme C5**). Tento akord

nemá definovanou tercii a lze ho použít v durových i mollových pasážích. Zejména na zkreslený zvuk má tento akord pěkně ostrý, konkrétní zvuk. V blues se používají zejména septakordy a nónové akordy v uzavřených tvarech, posazené spíše do nižší polohy, v reggae se naopak akordy staví do vyšších poloh a používá se krátký, ostrý, zvonivý zvuk. V jazzu se používá kompletní hudební materiál a velmi často se setkáme s hraním undecimových a terdecimových

akordů. Vzhledem k omezeným možnostem kytary kytarista většinou hraje pouze čtyřzvuky sestavené z těch tónů akordů, které v rámci harmonie rozšiřují basovou a melodickou linku. Předepsané akordy se často nahrazují na základě podobnosti akordů jinými akordy, přičemž kritériem volby akordu je především cit. Můžete se proto setkat s tím, že např. kytara a klávesové nástroje nebudou hrát stejné akordy, ale budou se navzájem doplňovat a rozšiřovat harmonii.

Podobnost akordů

Některé akordy mají různý název, ale obsahují stejné tóny a můžeme je proto zahrát stejným hmatem. Např. akord **C6** obsahuje C, E, G, A. Stejně tóny obsahuje akord **Ami7** pouze v základním obratu v jiném pořadí A, C, E, g. Stejnou sestavu tónů má také akord

Cadd.13

(C, E, G, a). Vzhledem k omezeným možnostem kytary ignorujeme hraní tónů v předepsaných oktávách a tyto akordy můžeme zahrát stejným hmatem. Podobných případů je více a u řady akordů mají některé jejich obraty smysl také jako jiný akord v základním tvaru. Např. akord

Cmi6

obsahuje tóny C, Eb, G, A. Stejně tóny obsahuje např. akord

Ami7/5-

, pouze v jiném pořadí v základním tvaru (A, C, Eb, G). Proto

Ami7/5-

můžeme též chápat jako obrat akordu

Cmi6

. Sestavu tónů E, G, Bb, C můžeme chápat jako akord

Emi 5- add13

nebo jednoduše jako obrat

C7

atd.

Řada složitějších akordů má nadstavbu tvořenou jiným akordem, popř. různé akordy mají tuto nadstavbu stejnou. Např. akord **Cmaj7** (C, E, G, H) má nadstavbu E, G, H, což je akord **Emi**. Cmaj7 tedy můžeme chápat jako Emi/C, přičemž pokud hraje jiný nástroj tento předepsaný bas (základní tón) můžeme ho v doprovodu vynechat a harmonii můžeme dále rozvíjet. Zahrajeme-li Emi7 a v basu zůstane C, výsledný souzvuk je vlastně Cmaj7/9 atd.

Některé akordy jsou tzv. symetrické, tzn. že tóny v nich obsažené jsou od sebe vzdáleny o stejný interval. Jejich obraty proto hrajeme stejným hmatem a zároveň jeden akord můžeme zahrát stejným hmatem v různých polohách. Např. akord **Cdim** je postaven z tónů, které jsou

D
b

dim

. Všechny tyto akordy můžeme použít jako substituty.

Přehled akordů

Na kytaru můžeme najít od každého akordu nepřeberné množství hmatů, kterými můžeme danou sestavu tónů zahrát. Možností je tím více, čím více tónů akord obsahuje. Přibývá nejen obrátů akordu, ale i možností substituce, či zjednodušení. Každý akord navíc můžeme hrát v otevřeném nebo uzavřeném tvaru. Uvést proto úplný přehled všech variant všech akordů je prakticky nemožné. V praxi si většinou každý kytarista vytvoří určitou zásobu svých oblíbených hmatů a zaběhnutých akordových sledů, které při hře naprosto automaticky používá.

Samozřejmě platí, že čím více obrátů akordů a harmonických spojů si osvojíte, tím bude vaše hra pestřejší a zajímavější. V následujícím přehledu proto uvedu pouze akordy odvozené od tónu C a u složitějších akordů se nebude jednat o absolutní, úplný výčet, ale spíše o ukázkou nejpoužívanějších tvarů. Tento přehled by měl ukázat, jak s akordy pracovat a co vlastně kytara při hraní akordů umožňuje. Řada akordů se hraje značně nepohodlně a v uvedených tvarech je v praxi použitelná jen omezeně. Tyto tvary však můžete použít jako základ pro vytváření vlastních hmatů, které vám budou lépe vyhovovat a kterým budete lépe rozumět.

Při hraní akordů můžeme použít několik technik, jak daný obrát zahrát. Již v předchozích kapitolách bylo zmíněno tzv. velké barré, což je jakási obdoba kapodastru. Přes všechny struny položíte ukazovák a akordový hmat vytvoříte ostatními volnými prsty. Podobná technika je malé barré, kdy však položíme prst (většinou prostředníček, ale není to pravidlem) pouze přes některé struny a na zbytku strun můžeme držet ostatními volnými prsty příslušné tóny. Rozdíl mezi těmito technikami je v tom, že u velkého barré můžeme pokládat volné prsty pouze na políčka směrem od ukazováku výš (ke kobylice), ale malé barré umožňuje hrát i tóny směrem od malého barré níž (k ořechu). U této techniky se často setkáte s tím, že prst položíme naplocho na hmatník a prohne ho tak, abychom barré hmat drželi pouze prvním článkem prstu. Díky tomuto pronutí se dotýkáme příslušných strun pouze prvním článkem prstu a ostatní články se strun nedotýkají. Mohou tedy znít i tóny, které držíme od malého barré níž a to i na vysokých strunách. Obě tyto techniky můžeme kombinovat a řada hmatů obsahuje jak malé, tak velké barré.

U obrátů akordů ve tvarech, kdy nehrajeme přes všechny struny, musíme volné struny, které do akordu nepatří ztlumit. To provedeme nakloněním prstu na sousední struně tak, aby zněl tón, který máme hrát a přitom abychom se lehce dotýkali struny, kterou tlučíme. Tato struna se

Kytarová škola - díl 3

Napsal uživatel Petr Krumphanzl
Středa, 22. prosinec 2004 04:00

potom nerozezní a ve výsledném souzvuku nesmí být tlumení patrné. Pokud např. držíme tón na basové struně E a struna A se nemá rozeznít, položíme prst na E strunu šikmo tak, aby se struna A lehce dotýkala a ztlumil ji. Pokud naopak mám zahrát tón na struně A a struna E do akordu nepatří, mohu ji lehce přitlumit bříškem prstu, kterým držím tón na sousední A struně. Navíc se této struně mohu vyhnout pravou rukou a drknout pouze přes struny od A výš.

Můžete se setkat také s tím, že jedním prstem držíte dvě sousední struny najednou, případně pokud ani potom "nestačí prsty", použijete palec k držení basové E (popř. i A) struny. Použití těchto technik je zejména v jazzu a blues poměrně běžné, i když klasická škola hry tuto techniku nepřipouští. To je dáno také tím, že v klasické hudbě se používají španělské kytary se širším krkem, kde je hraní palcem, případně jedním prstem na dvou strunách mnohem obtížnější. Tyto techniky ještě vysvětlím na konkrétních případech obrátů, kterých se budou týkat.

Obraty akordu C

Plný tvar

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

Třítónové tvary - uzavřené

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

Třítónové tvary - otevřené

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

C/C	C/E	C/G
-----	-----	-----

Kytarová škola - díl 3

Napsal uživatel Petr Krumphanzl
Středa, 22. prosinec 2004 04:00

Obraty akordu Cmi

Plný tvar

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Třítónové tvary - uzavřené

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Třítónové tvary - otevřené

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Cmi/C	Cmi/E	b	Cmi/G
-------	-------	---	-------

Vidíte, kolik možností kytara skýtá pouze pro hraní základních kvintakordů dur a moll. S rostoucím počtem tónů obsažených v sestavě akordu přibývá i možností hmatů. Zůstaneme-li zatím u třítónových akordů, přibývají nám ještě možnosti hmatů kvintakordů akordů se zvýšenou či sníženou kvintou. Z těchto tzv. alterovaných akordů má největší význam akord C5+. V praxi bývá poměrně hojně používán. Navíc se jedná o akord symetrický, tzn. že jeho obraty se hrají stále stejným hmatem, ale pokaždé na jiném políčku.

Obraty C⁵⁺

Plné tvary

C	5+	/C
---	----	----

Kytarová škola - díl 3

Napsal uživatel Petr Krumphanzl
Středa, 22. prosinec 2004 04:00

C	5+	/E	
C	5+	/G	#

U těchto obrátů držíme ukazováčkem velké barré přes všechny struny a prostředníčkem strunu g a h najednou.

Třítónové tvary - uzavřené

bas na E	bas na A	bas na D	bas na G	
6. C	5+	/C	1. C	5+
10. C	5+	/E	5. C	5+
2. C	5+	/G	#	9. C

Třítónové tvary - otevřené

bas na E	bas na A			
5. C	5+	/C	12. C	5+
9. C	5+	/E	4. C	5+
1. C	5+	/G	#	8. C

Další varianty kvintakordů s alterovanou kvintou se v praxi příliš nevyskytují. Spíše se s nimi setkáme ve tvaru septakordů (např. velmi používaný Cmi7/5^b).